

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség 2017. évi konferenciasorozatának megrendezése

I. TUDOMÁNYOS és SZAKKÖNYVTÁRAK

I/1. Mátraháza, 2017. április 26-28.

I/2. Budapest, KSH Könyvtár, 2017. október 16.

II. VÁROSI KÖNYVTÁRAK

II/1. Cegléd, 2017. április 5-7.

II/2. Balatonalmádi, 2017. október 11.

2017. december

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség 2017. évi konferenciasorozatának

megrendezése

Az 1997. évi CXL. törvény alapján a könyvtári szolgáltatások a kulturális alapellátás fontos építőkövei, s alappillérek jelentik a kulturális közösségfejlesztés, a közösségi innováció, a közösségi tervezés szakpolitikai céljainak. Átalakuló szakmai feladataink, a változó társadalmi környezet és elvárások, a könyvtár informatikai és technológiai fejlesztések új feladatokat jelentenek a könyvtári szakma számára. A szakmai kompetenciák fejlesztésének legfontosabb színterei a szakmai konferenciák, műhelynapok, továbbképzések. Az eddig megvalósított programsorozatok bebizonyították, hogy a szakmai innováció, az egységes szemlélet kialakításának legfontosabb alkalmi ezek a találkozások. A „Jó gyakorlat” továbbadása, az egységes szemlélet kialakításának és megerősítésének nélkülözhetetlen formája a továbbképzés, mely egyaránt tartalmaz elméleti és gyakorlati ismereteket. Az egyes előadások megtartására az egyes témák szakértőit, a „jó gyakorlatokat” megvalósító intézmények vezetői és munkatársait, illetve külső szakértőket kértünk fel.

A KSZR Műhelynapok sikere és hasznosulása alapján 2017-ben az alábbi konferenciasorozatot terveztük és valósítottuk meg a városi könyvtárakban és a tudományos és szakkönyvtárakban dolgozó vezetők, illetve kollégák számára, a tavaszi időszakban többnapos, az őszi időszakban egynapos továbbképzés formájában.

I/1. Az IKSZ Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat workshopja Mátraháza, 2017. április 26-28.

Mottó: EGYÜTTMŰKÖDÉS!

A továbbképzés címe: „Tudományos könyvtárak fejlesztési perspektívái. Tudományos és szakkönyvtárak szakmai napja és workshop”.

2017. április 26-28 között szervezett szakmai továbbképzést az **IKSZ Tudományos és Szakkönyvtári Tagozata** Mátraházán. Az összefoglaló meg is felelt a kiírt céloknak. Nagyon hasznos volt, igazi műhelymunka, sok tanulsággal, személyes kapcsolatépítéssel és új ismerettel. A három nap eredményeképpen egy állásfoglalás is született a következő témákban: OSZK új könyvtári rendszere és abban való részvételünk, Open Access, a könyvtáros képzés jövője, szakmai továbbképzések, szakmai érdekképviselet a minisztériumban, humán erőforrás.

A programba (reggel 9-től este 8-ig, étkezési szünetekkel) naponta két témakör fért bele. Meghallgattunk 1-2 előadást a szakterület képviselőitől, amire a hátralévő időben lehetett reflektálni, kérdéseket feltenni, megjegyzéseket hozzáfűzni. Igazi workshop hangulat és kerekasztal beszélgetés alakult ki.

Open Access és repozitóriumok témakörében Holl András (MTA KIK), Hoffmann Ádám (BCE) adtak elő. Összefoglalták a nyílt hozzáférésű adatok aktuális helyzetét a magyar és nemzetközi viszonylatban.

Az európai akadémiák nemzetközi együttműködéséről Monok István (MTA KIK) tartott nyitóelőadást, majd az OSZK fejlesztési programján belül Elbe István (OSZK) mutatta be a nemzeti könyvtár digitalizációs projektjét, végül Káldos János (OSZK) az OKP = Országos Könyvtári Platform jelenlegi állapotát vázolta fel.

Humán erőforrás témakörben a tudásmenedzsmentről hallhattunk előadást Bognárné dr. Lovász Katalin (Savaria Egyetemi Központ) előadásában. A munkaerő kérdésében több témakör is felmerült, mindegyik nagy hozzászólás-folyamatot generált.

A Tudománymetriáról szintén két előadó tartott bemutatót: Nagy Gyula (SZTE KK) szövegbányászatról, a Magyar Pedagógiai szemle igen részletes tudomány metriai elemzéséről, Soós Sándor (MTA KIK) az impakt faktorról és különböző mutatószámokról.

Az előadások diái megtalálhatóak a http://konyvtar.ksh.hu/matrahazi_tovabbkepzes/ oldalon.

Az állásfoglalás szövegezése az utolsó nap programja volt, utómunkálatok során kialakult az aktuális, 2017. május 8.-i, verzió.

Országos könyvtári platform

Az OSZK idén nagyon komoly mértékű anyagi támogatást kapott az informatikai rendszere megújítására. Ebben nagyrészt az eszközök cseréjéről van szó, kisebb részt pedig egy új könyvtári rendszer kialakításáról, amely az OSZK könyvtári platformja lesz. Jelenleg várakozó állásponton vagyunk, a pályázatot kiírták, várják a jelentkezőket, az eredményhirdetés után többet lehet tudni.

Ami már most is ismert: 2 évet kaptak a megvalósításra, amely igen kevés. A platform új generációs lesz, együtt kell működnie az országos szervezetek adatbázisaival (pl. MOKKA, ODR, MATARKA, HUMANUS), az ország könyvtárainak a rendszereivel is. A főbb kérdések: milyen pénzügyi keret áll majd rendelkezésre a könyvtárak csatlakozásához? Milyen adatsere formátumokban kell gondolkodni?

Ahhoz, hogy az OSZK megfelelően végig tudja vinni a feladatot, sok segítségre lesz szüksége tőlünk, a szak- és az egyetemi könyvtáraktól is. Ezzel kapcsolatban az MTA KIK kezdeményezésére 2016 decemberében összegyűltek a szak- és egyetemi könyvtárak, végül egy állásfoglalás született, amelyhez 13 könyvtár csatlakozott. Ennek kibővítésére és támogatására készült el a mátraházi műhelymunka során, a második állásfoglalás.

Humán erőforrás

A könyvtárosok képzése: a legnagyobb gond, hogy egyszakos könyvtárosokat képeznek, így nem rendelkeznek másik tudományterületen való szaktudással. Legyen ismét kétszakos könyvtáros képzés, legyen posztgraduális képzés.

A könyvtárosokat elcsábítják a privátszektorba, anyagi okok miatt (?). Ennek persze pozitív vonatkozása: jól képzettek a könyvtárosok. Kiüregszik a szakma, átalakul, de ki marad? Életpályamodell szükséges.

Ha kevés a könyvtáros, a szakkönyvtári területen még fontosabb lenne, hogy más szakterületek kutatóit is lehessen könyvtárosi munkakörben alkalmazni. De erre nem ad kielégítő lehetőséget a munkajogi szabályozás.

Szükséges differenciálni a könyvtárosok végzettségét, és annak specializációit a jogszabályi környezetbe is át kell ültetni, mert így mindenkit egy kalap alá kell venni: könyvtáros vagy informatikus könyvtáros.

A könyvtárosok továbbképzése is gond: a meglévő továbbképzések általánosak és nem hasznosak a szakkönyvtárak számára. De igazából pénz sincs már a 7 éves képzésekre. Szeretnénk javasolni képzési témákat: MTMT, BIBFRAME, Open Access, szerzői jogok, tudománymetria. Javasoljuk, hogy legyen egy általunk összeállított szakértői névjegyzék, hogy kik lehessenek az oktatók.

Mindehhez persze szükséges a megfelelő érdekérvényesítés a minisztériumban is.

Új szempontok a XXI. századra – kulcsmondatok/gondolatok

Új generációs szoftverek jönnek (Open Library Environment pl.): szemantikus web, „felhőbe költözés”, MARC helyett FRBR, BIBFRAME, RDA vagy hasonló adatleíró formátumok. A repozitóriumok önállóak maradnának. Milyen irányt fog venni az Open Access? Robotok fognak tárgyszavazni és keresni. Mi lesz a könyvtáros szerepe? Változni kell, tanulni kell. Talán a rendszerek használatának megtanítása lesz a könyvtáros feladata. Ma már nem azért jönnek be az olvasók a könyvtárba, amire a rendszereinket terveztük. Az egyetemi könyvtár már Magyarországon is inkább közösségi tér (ez külföldön is már tendencia). 0-24 órás szolgáltatásra van igény. A könyvtáros olyan feladatokat vállaljon, amivel másokat tehermentesít. Ezek a megállapítások a beszélgetések során kiragadott mondatokból származnak. Mindenképpen érdemesek továbbgondolásra.

I/2. Ment-e a világ elébb? Változások a tudományos könyvtárak szolgáltatásaiban, új fejlesztési irányok

Budapest, 2017. október 16., KSH Könyvtár

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával 2017. április 26. és 28. között workshopot szervezett az Informatikai és Könyvtári Szövetség Tudományos és Szakkönyvtári tagozata

Mátraházán. A műhelymunka célja az volt, hogy a könyvtárak képviselői áttekintsék a szakkönyvtárak pillanatnyi helyzetét és a lehetséges és szükséges fejlesztési irányokat.

A háromnapos intenzív munka eredményeként kialakult közös állásfoglalás megvalósulásának és a további lépések megvitatásának céljából 2017. október 16-án a Központi Statisztikai Hivatalban ismét összegyűltek a tagozat könyvtárainak képviselői.

A nyolcvan–kilencven résztvevő jelenlétében megtartott előadások sorra vették a tavaszi műhelynapok legfontosabb megállapításait és célkitűzéseit, áttekintették a szélesebb szakkönyvtári kör helyzetét, lehetőségeit és nehézségeit, továbbá foglalkoztak a szemantikus web és a könyvtárak kapcsolatával, különös tekintettel a BIBFRAME formátumra.

A rendezvény legizgalmasabb része a délutáni kerekasztal-beszélgetés volt, amelynek során felkért hozzászólók korreferátuma világított meg közelebbről egy-egy fejlesztendő területet. A délután folyamán élénk vita alakult ki a folyamatban lévő jogszabály-módosítások kapcsán a könyvtári munkakörök listájának bővítéséről, amelynek a végére született egy mindenki által elfogadható javaslat, s azt a tagozat beterveztette az IKSZ elnökségének azzal a kéréssel, hogy ezt képviselje a társadalmi egyeztetésekben.

A visszajelzések alapján elmondhatjuk, hogy a tavaszi műhelynapok és az őszi konferencia is rendkívül hasznosak és eredményesek voltak, a résztvevők egyöntetű véleménye, hogy folytatni kellene az ilyen jellegű összejövetelek sorát.

2017. december 11.

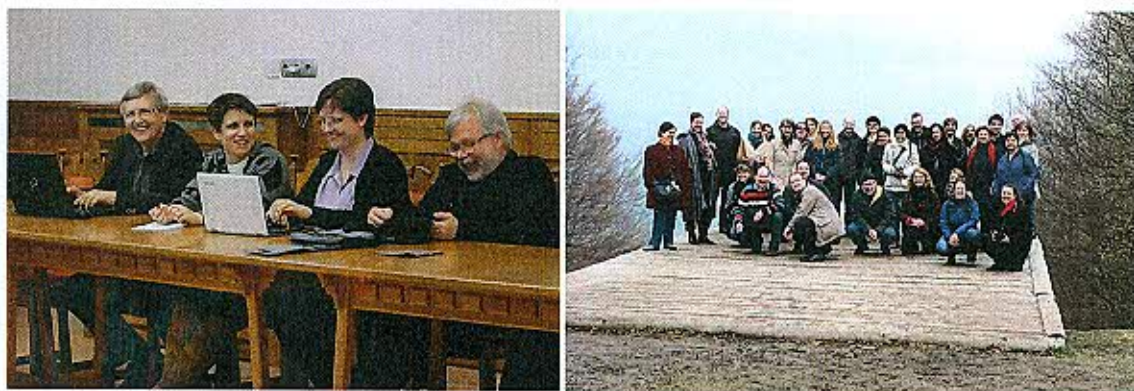

Fülöp Ágnes

Fülöp Ágnes

IKSZ Tudományos és Szakkönyvtári
tagozatának vezetője

I/1. Mátraháza

I/2. KSH Könyvtár

**II/1. „Könyvtárak a kamasz olvasókért”
- Olvasásfejlesztés kamaszok, fiatal felnőttek körében
Cegléd, 2017. április 5-7.**

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség Városi Könyvtári Tagozatának 2016 őszi szervezett szakmai napján¹ a résztvevők, kiscsoportos műhelymunka keretében, SWOT analízist készítettek a városi könyvtárak helyzetéről. A gyengeségek/veszélyek csoportban megjelenő problémákra építette a tagozat vezetése a 2017 évi szakmai képzési programot. Így került fókuszba a kamaszok olvasók könyvtári ellátása és a könyvtárak partnerkapcsolati munkája.

„Könyvtárak a kamasz olvasókért - Olvasásfejlesztés kamaszok, fiatal felnőttek körében” címmel, három napos képzésre került sor 2017. április 5-7-ig Cegléden. A program helyszínéül azért választottuk Ceglédet, mert jól működő ifjúsági könyvtára a gyakorlatban is igazolja, hogy a tizenéves korosztály jól bevonható a könyvtárak szolgáltatási körébe. A program helyszíne a ceglédi Aquarell Hotel volt, kiváló környezet az elmélyült közös munkára. A programra 34 településről érkeztek kollégák, 48 fő vett részt a képzésen.

A könyvtárosok egybehangzó véleménye volt, hogy könyvtárainkból hiányó kamaszok olvasók, könyvtári ellátása nem történhet a hagyományos módon. Számukra kialakított, modern, vonzó terek, igényeik szerinti szolgáltatások, közösségi alkalmak kellene. Ezt a munkát jól felkészült, a korosztály szokásait ismerő, a közösségi média használatában gyakorlott munkatársak tudják jól végezni. A szakmai programnak az volt a célja, hogy erre ráirányítsuk a könyvtárosok figyelmét és bemutassuk a fiatalok könyvtári ellátásával kapcsolatos jó könyvtári gyakorlatokat. Célunk volt továbbá, hogy a tudás megosztásával ötleteket és inspirációt adjunk a kollégáknak. A képzés során felváltva alkalmaztuk az ismereteket átadó előadások, közös feladatmegoldásra alapuló workshop és az irányított beszélgetés módszerét.

„Ezek a mai fiatalok” címmel Székely Levente a Magyar Ifjúság Kutatás 2016. projekt vezetője tartott előadást, rámutatva a korosztály kulturális- és szabadidő eltöltési, szórakozási szokásaira, a virtuális térben való nagyfokú jelenlétükre.

„Könyvtári dizájn, megújult könyvtári terek” címmel tartott bemutatót és vitaindító beszélgetést Lévai Tamás építész. Nemzetközi könyvtárépítészet trendjéről, korszerű könyvtár belső tér kialakításáról hozott példákkal szembesítette és továbbgondolásra ösztönözte a résztvevőket.

A hazai jó gyakorlatok bemutatása követte az előadásokat. Az ifjúság számára kialakított könyvtári gyűjtemények és közösségi terek közül a ceglédi ifjúsági könyvtár, Verseghy Ferenc Megyei Könyvtár (Szolnok) Ifjúsági részlege, és a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtárban működő Gyermek- és Tinivilág szakmai munkáját ismerhették meg a kollégák.

Ötlet börze zárta az első nap programjait, a téma az ifjúsági könyvtári szolgáltatás kialakítása. Nagy számban osztottak meg a kollégák megvalósult, sikeres helyi projekteket, beszámoltak a tini közösségek működéséről, megosztották a marketing ötleteiket.

A képzés második napja az irodalom és a kommunikáció jegyében folyt. Kamasz bloggerek, fiatalok blogjait mutatta be Szaniszló Judit blogger, író. Kamaszoknak szóló irodalomról, azok fogadtatásáról és a kiadó on-line marketing tevékenységéről Péczely Dóra, a Tilos az Á könyvek főszerkesztője tartott előadást. A generációk közötti kommunikációról Juhász Erika biblioterapeuta beszélt. Előadását Biblioterápiás foglalkozás követte, négy csoportban a saját kamaszkori élményeikkel, érzéseikkel is szembesültek a kollégák, így érzékenyebbé váltak a mai kamaszok gondjaira, ráhangolódtak a kamaszok életérzésére. A

¹ „Útban a Minősített Könyvtári Cím felé” szakmai nap, 2016. szeptember 28. Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ

napot záró beszélgetés a könyvtárakban működő ifjúsági csoportokról, tapasztalatok megosztásáról szólt. Az este vidám játék jegyében zajlott. „Büntény a könyvtárban” címmel fordultatos, interaktív nyomozós játékot szerveztek a Ceglédi Városi Könyvtár munkatársai.

A program harmadik napján kamaszok számára szervezett olvasásfejlesztési játékról, „A Nagy Könyves Beavatás” koncepciójáról, tartalmáról, a szervezés- és lebonyolítás menetéről és az országos játék eredményéről kaptak részletes információkat a könyvtárosok. Bemutatásra került a „Könyvsúgó” a kamaszok számára kialakított könyvajánló adatbázis, amely a fiatal olvasók ajánlásával kínálja az olvasnivalót. A bemutatókat kiscsoportos munka követte, kiscsoportokban kamaszoknak, fiatal felnőtteknek szóló olvasásfejlesztési projektek tervezése zajlott, majd a terveket megosztották a valamennyi résztvevővel. Zárásként meglátogatták a ceglédi Városi Könyvtár Ifjúsági részlegét, a helyszínen is megismerve a könyvtár tevékenységét.

A képzés elégedettségi kérdőívén magas értékelést kaptak az egyes programok. A vélemények szerint a képzés elérte azt a célt, hogy új ismereteket, inspirációt kaptak a munkájukhoz, sikeres volt a szakmai ismeretek megosztása, erősödtek a szakmai kapcsolatok, barátságok, gazdagodott az olvasásfejlesztési módszertár. A képzést követően a résztvevők 30 %-a nyilatkozott úgy, hogy elindult a könyvtárában olyan szolgáltatás vagy kezdeményezés, amelyre Cegléden kapott inspirációt. (65 % arról írt, hogy tervezi a korosztálynak szóló könyvtári szolgáltatás elindítását.)

II/2. „Partnerség és együttműködés” Balatonalmádi, 2017. október 11.

Az IKSZ Városi Tagozat második szakmai programját **„Partnerség és együttműködés”** címmel, Balatonalmádban, a Pannónia Kulturális Központ és Könyvtárban rendezték meg 2017. október 11-én. A szakmai napra 23 könyvtárból érkeztek a résztvevők, 37 kolléga regisztrált.

A szakmai nap témájának a partnerkapcsolatok elemzését választottuk, hiszen az együttműködés az intézmény fontos erőforrása lehet. A partnerek véleménye, elvárásainak ismerete nélkül nem lehet felépíteni jó könyvtári szolgáltatásokat.

Számba vesszük azokat a közvetlen partnereket, akikkel nagyon gyakori a kapcsolat és leginkább meghatározzák a könyvtár szolgáltatásait. Ilyen a könyvtárhasználó, a fenntartó, és az integrált intézmények esetében annak vezetése és a többi összevont intézményrész. Különös figyelmet érdemel a könyvtári munkatársak elégedettsége, elhivatottsága, amely nagymértékben befolyásolja a könyvtári szolgáltatások minőségét. A könyvtárak közvetett partneri kapcsolatait közül a civilekre fókuszálunk, bemutatva, hogy a velük való jó együttműködés mennyire meghatározza a könyvtár helyi társadalomba való beágyazottságát. A szakmai napon a könyvtári partnerkapcsolatok különböző területéről mutatunk be jó gyakorlatokat. „Partnerség a könyvtárak minőségirányításának meghatározó kritériuma” címmel Mender Tiborné tartott előadást. A fenntartóval és a szakmai szervezetekkel kapcsolatos partnerségről Ramháb Mária mondta el gondolatait. Az integrált intézmény belső partneri kapcsolatainak alakulását a Pannónia Könyvtár gyakorlatán keresztül ismerhettük meg. A civil szervezetekkel folytatott partneri viszonyról a gödöllői könyvtár osztotta meg eredményeit. „Partnerségben az olvasóval” címmel az olvasói elégedettség és igényfelmérések gyakorlati hasznosságáról a keszthelyi városi könyvtár számolt be.

A szakmai nap délutánja kiscsoportos műhelymunka következett, amely két területre fókuszálva alakítja ki a partnerkapcsolatok menedzselésének gyakorlati lépéseit. Az egyik kiemelt terület a tizenévesek csoportja volt, a kamaszolvasók körében végzett igény és elégedettség mérés. Ezzel is elmélyíteni kívánjuk azokat az ismereteket, tapasztalatokat,

amelyekről a tavaszi szakmai napok szóltak. A másik csoport témája a civil szervezetekkel és a kulturális intézményekkel való partnerség gyakorlatának kibontása volt.

A szakmai nap elégedettségi kérdőívén pozitív visszajelzést adtak a kollégák a témaválasztásról, a program eredményességéről. A kérdőív végén azt kértük, hogy javasoljanak olyan témákat, amelyet a jövőben az IKSZ Városi Tagozat szakmai nap keretében érdemes napirendre tűzni. 18 téma, szerepelt a kérdőíveken, amely témául szolgálhatnak majd az elkövetkező szakmai napoknak.

2017. december 11.

Fényképek

II/1. Cegléd

* * * * *

II/2. Balatonalmádi

